

ANNELIN ERIKSEN OG KARI TELLE

Redaksjonelt

Vi er stolte over å kunne presentere enda et innholdsrikt nummer av NAT. Nummeret er et temanummer fra og om Tromsø-miljøet. I tillegg inneholder nummeret en «Visjoner og strømninger»-artikkel og to korte innlegg fra SAI sitt 50-årsjubileum i høst.

Da vi overtok Nat-redaksjonen i 2012 innførte vi spalten «Visjoner og Strømninger», en spalte som åpnet for (i hovedsak) inviterte bidrag som kunne ta pulsen på spesifikke retninger i norsk antropologi. Eldar Bråtens artikkel «Spørsmål om 'ontologi' – Momenter til en realistisk antropologi» tar pulsen på fagutviklingen etter NFR sin evaluering av antropologifaget (2011), og den har en tydelig agenda på fagets vegne. Bråten oppfordrer oss til å vende blikket mot det han kaller «klassisk norsk sosialantropologi» og spør om det var noe av verdi i denne tradisjonen som kan videreutvikles. Bråten oppfordrer til det vi kan kalle en «realisme-vending» i antropologifaget, basert på den britisk-indiske filosofen og vitenskapsteoretikeren Roy Bhaskar og hans «kritiske realisme». I redaksjonen er vi sikre på at dette vil være en artikkel som vekker stor oppmerksomhet, og som vi håper antropologer i det ganske land vil respondere på.

Dette nummeret inneholder også to innlegg som ble holdt i anledning SAI sitt 50-årsjubileum i Oslo, av Marianne Lien og Signe Howell. Også disse bidragene tar opp grunnleggende spørsmål om antropologifagets identitet og metode, og antyder noen retninger for faget. Howell argumenterer for at studiet av de fjerne samfunn fortsatt må stå sentralt i faget, mens Lien fremholder at noe av det som kjennetegner antropologien er utøvernes kjærlighet til faget, samtidig som hun advarer mot Tera-polva-effekten.

De ordinære artiklene og faghistorieintervjuet i dette nummeret er en del av det vi i redaksjonen har omtalt som «Tromsø-nummeret». Gjesteredaktørene for denne delen av nummeret – Jorun Bræck Ramstad og Sidsel Saugestad – sier følgende om bakgrunnen:

«Det begynte med at Trond Thuen ble professor emeritus høsten 2010, og kollegaene valgte å hedre ham med et faglig seminar. Seminaret ga en anledning til å diskutere empiriske forhold i lys av både synkrone og diakrone perspektiver på etniske relasjoner i Nord-Norge, med fokus på samer som urfolk i nasjonalstaten Norge, utfordringer i forvaltningen, og rettssystemet lokalt og i et komparativt perspektiv. To artikler handler om dette. Den tredje, innledende artikkelen kom til etter hvert og ble konkretisert etter at Trond døde i desember 2013. Det var mange grunner til at

vi da ønsket å la dette nummeret reflektere over noe av særpreget ved fagmiljøet ved Universitetet i Tromsø. Tapet av Trond, og at Per Mathiesen sluttet som professor emeritus kort tid etter sammenslåingen av antropologisk og arkeologisk institutt, markerte tydelig at en epoke var over. Dette nummeret får derved et snev av nostalgi. Samtidig er det også en del av en felles, norsk faghistorie. Dette nummeret av *Norsk antropologisk tidsskrift* retter søkelyset mot noen aspekter av hva en politisering av identitet innebærer for individer, lokalsamfunn og rettsstaten. Den innledende artikkelen «Samiske studier – et tidsbilde og noen analyseperspektiver» tar opp noen temaer fra oppstarten og frem til århundreskiftet, som vi mener har preget den forskningsprofilen som ble utviklet. Retrospektivt fremstår denne historien som en illustrasjon på det som i dagens språk kalles «engasjert antropologi», og dette vil være et poeng i vår analyse.

Trond Thuens artikkel har fått navnet «Staten og samene—et problemfylt forvaltningsområde». Han tar utgangspunkt i en lokalpolitisk konflikt som ble utløst av et forslag om å innlemme Tromsø kommune i det statlige forvaltningsområdet for samisk språk. Artikkelen tar for seg noen grunnleggende trekk ved statsforvaltningen, og viser hvordan etablerte styringsprinsipper blir vanskelige å gjennomføre i forhold til urfolks krav på å kunne ivareta sine egne interesser, verdier og kultur. Artikkelen er særdeles aktuell fordi den viser hvordan utviklingen i debatten om samiske rettigheter utvides til å også gjelde et bysamfunn.

Bjørn Bjerklis artikkel «Tradisjonell kunnskap i rettssalen» tar utgangspunkt i forskjellige definisjoner av *indigenous knowledge* og *traditional ecological knowledge*, og anvender dette på et empirisk eksempel: saken mellom staten og innbyggerne i Manndalen vedørende sedvanerett til bruk av naturressurser i utmark. Analysen viser hvordan det har foregått endringer i forståelsen av tradisjonell kunnskap i de to rettsinstansene som var involvert.

Videre har det falt seg slik at Antropologiforeningens faghistorieprosjekt var kommet frem til Per Mathiesen. Hans historie, nedtegnet av Bror Olsen, kan leses som et supplement til andre artikler i temanummeret».

God lesning!